

6.3 Порядок заправки паливних балонів автотранспортних засобів, двигуни яких працюють на СВГ

6.3.1 Заправка СВГ паливних балонів автотранспортних засобів, двигуни яких працюють на СВГ, здійснюється працівниками - операторами АГЗС, АГЗП, які призначені наказом керівника підприємства та пройшли курс спеціального навчання і перевірку знань з питань охорони праці згідно з вимогами пункту 2.1 Типового положення про навчання з питань охорони праці. Періодичність перевірки знань цих працівників проводиться не рідше одного разу на рік. Ці працівники повинні бути атестовані на знання Правил будови та безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском (ДНАОП 0.00-1.07-94), та Правил безпеки систем газопостачання України (ДНАОП 0.00-1.20-98) в обсязі роботи, яка ними виконується.

6.3.2 Для заправлення паливних балонів автотранспортних засобів СВГ на комерційних АГЗС (АГЗП) повинні застосовуватися колонки паливороздавальної для відпуску СВГ, вимоги до яких установлені Правилами користування засобами вимірювальної техніки у сфері торгівлі, громадського харчування та надання послуг (ПМУ 21-2001).

6.3.3 Придатність паливного балона, що встановлений на автотранспортному засобі, для наповнення СВГ повинна перевірятися його власником.

6.3.4 Перед наповненням балона оператор АГЗС (АГЗП) зобов'язаний перевірити наявність обов'язкового тавра і термін чергового опосвідчення.

6.3.5 Оператор АГЗС (АГЗП) до наповнення балона повинен перевірити наявність і комплектність установленої на автотранспортному засобі газової апаратури.

6.3.6 Наповнення паливних балонів автотранспортних засобів здійснює оператор у присутності водія.

6.3.7 Паливні балони автотранспортних засобів повинні наповнюватися за рахунок тиску СВГ з наповнювальному трубопроводі, який створюється насосом або компресором.

6.3.8 Перед заправкою оператор зобов'язаний:

- перевірити установку автотранспортного засобу на ручне гальмо;
- установити заправну струбцину на вхідний штуцер паливного балона автотранспортного засобу і проконтролювати правильність її фіксації;
- закрити видатковий вентиль рідкої фази.

6.3.9 Під час заправки оператор повинен:

- повільно та плавно відкрити заправну струбцину;
- відкрити вентиль на балоні;
- слідкувати за процесом наповнення балона за показаннями відлікового пристрою паливороздавальної колонки;

- зупинити наповнення у разі вирівнювання тиску між балоном та резервуаром за показаннями манометрів (на балоні та колонці), що відповідає 85 % заповненню його об'єму;

- від'єднати струбцину;

- вимкнути паливороздавальну колонку шляхом установаження заправної струбцини у гніздо колонки.

6.3.10 Під час наповнення балона оператор зобов'язаний:

- суворо слідкувати за наповненням балона, не допускати його переповнення;

- слідкувати за тиском газу за манометром колонки, не допускати його перевищення 1,6 МПа (16 кгс/см²);

- не допускати ударів по балону;

- перевіряти справність наповнювальних рукавів і заправної струбцини;

- у разі розриву гумотканинного рукава негайно перекрити вентиль на паливороздавальній колонці та заправний вентиль рідинної фази на балоні;

- у разі виявлення витіку на момент заправлення через нещільність приєднання заправної струбцини до вентиля балона, перекрити вентиль на паливороздавальній колонці, викликати чергового слюсаря. У цих випадках не дозволяється в'їзд (виїзд) автотранспортних засобів до колонок, а також вмикання їх двигунів протягом 10 хвилин;

- у разі підвищення тиску в гідросистемі паливороздавальної колонки більше 1,6 МПа (16 кгс/см²) негайно зупинити заправлення, перекрити вентилі на колонці;

- якщо під час наповнення балона автотранспортного засобу виявлено витік газу, - зупинити заправлення, забезпечити евакуацію цього засобу за територію АГЗС (АГЗП), не вмикаючи двигуна, після чого викликати аварійну службу для усунення пошкоджень;

- у разі виявлення витіку СВГ на паливороздавальних колонках наповнення балонів автотранспортних засобів негайно зупиняють, перекривають вентилі на колонках, викликають чергового слюсаря та вживають заходів для усунення пошкодження. У цей час забороняється в'їзд (виїзд) автотранспортних засобів до колонок та вмикання їх двигунів.

6.3.11 Наповнення балонів, не призначених для використання на автотранспортних засобах, на АГЗС та АГЗП заборонено.

6.3.12 Наповнення паливних балонів автотранспортних засобів проводиться згідно з інструкцією про порядок заправки автотранспортних засобів СВГ, розробленою АГЗС та затвердженою її керівником.

6.3.13 Порядок контролю роботи паливороздавальних колонок на АГЗС, призначених для внутрішнього обліку, встановлюється експлуатаційною документацією фірми - виробника колонок і розпорядженнями керівника підприємства - власника колонок.

6.3.14 Паливороздавальні колонки, що встановлені на комерційних АГЗС, мають функціонувати в системі з реєстратором розрахункових операцій, тип

якого включено до Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій, затвердженого Протокольним рішенням Державної комісії з питань впровадження електронних систем і засобів контролю та управління товарним і грошовим обігом при Кабінеті Міністрів України від 26 грудня 2002 року № 14 (далі - Протокольне рішення).

Реєстратори розрахункових операцій, що застосовуються, повинні відповідати технічним вимогам, що висуваються до спеціалізованих електронно-касових апаратів для автозаправних станцій, установлених додатком 7 до Протокольного рішення.

6.3.15 На комерційних АГЗС, окрім паливороздавальних колонок, указаних у пункті 6.3.14 цієї Інструкції, повинні застосовуватися резервуари, оснащені рівнемірами, які пройшли державну метрологічну атестацію або перевірку і мають індивідуальну градууювальну таблицю, як додаток до чинного свідоцтва про державну метрологічну атестацію, згідно з ДСТУ 3215-95, або документ, що підтверджує перевірку (свідоцтво), згідно з ДСТУ 2708-99.

7 Технологічні та облікові операції із залишками СВГ

Технологічні та облікові операції із залишками СВГ під час їх зберігання, відпуску та збирання на газонаповнювальних станціях, газонаповнювальних пунктах, автогазозаправних станціях і автогазозаправних пунктах, а також їх раціональне використання проводяться відповідно до вимог ГСТУ 320.24370569.009-98.

8 Порядок проведення інвентаризації

8.1 Інвентаризація майна, коштів і фінансових зобов'язань підприємств здійснюється відповідно до Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419, та Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних актів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів і розрахунків, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 р. № 69 (далі - Інструкція по інвентаризації).

8.2 Інвентаризація скрапленого вуглеводневого газу на ГНС, ГНП, АГЗС та АГЗП, крім випадків, передбачених нормативно-правовими актами, зазначеними в пункті 8.1 цієї Інструкції, проводиться щомісяця за станом на перше число місяця, наступного за звітним.

8.3 Основними завданнями інвентаризації є:

- виявлення фактичної наявності СВГ;
- зіставлення фактичної наявності СВГ із даними бухгалтерського обліку;
- перевірка виконання умов зберігання та кількісного збереження СВГ.

8.4 Для проведення інвентаризації СВГ розпорядчим документом керівника підприємства створюються робочі і постійно діючі інвентаризаційні комісії, до

складу яких включаються особи, що мають досвід проведення інвентаризації. Не дозволяється призначати головою робочої інвентаризаційної комісії матеріально відповідальну особу підприємства, а також два рази поспіль одного й того самого працівника підприємства.

8.5 Робочі інвентаризаційні комісії:

- здійснюють інвентаризацію скрапленого вуглеводневого газу на ГНС, ГНП, АГЗС та АГЗП;

- разом з представниками бухгалтерії підприємства беруть участь у визначенні результатів інвентаризації і розробляють пропозиції щодо заліку нестач і надлишків, а також списання нестач у межах природних втрат;

- вносять пропозиції з питань упорядкування приймання, зберігання та відпуску СВГ, удосконалення обліку та кількісного його збереження;

- відповідають за своєчасність і додержання порядку проведення інвентаризацій відповідно до наказу (розпорядження) керівника підприємства, за повноту та точність внесення до інвентаризаційних описів даних про фактичну наявність СВГ та грошових коштів;

- оформляють акт інвентаризації СВГ за формою № 7-ГС або № 8-ГС (додатки 7 та 8, відповідно).

8.6 Постійно діючі інвентаризаційні комісії:

- здійснюють профілактичну роботу із забезпечення кількісного збереження СВГ, заслуховують на засіданнях керівників структурних підрозділів про проведеному роботу щодо недопущення понаднормативних нестач СВГ;

- організують проведення інвентаризації та проводять інструктаж членів робочих інвентаризаційних комісій;

- здійснюють контрольні перевірки правильності проведення інвентаризації, а в разі необхідності - вибіркові інвентаризації СВГ та грошових коштів на ГНС, ГНП, АГЗС та АГЗП;

- у разі встановлення суттєвих порушень правил проведення інвентаризації та відповідно до доручень керівника підприємства проводять повторні суцільні інвентаризації;

- розглядають письмові пояснення матеріально відповідальних осіб, якими допущені нестачі СВГ, а також відображають у протоколі засідання інвентаризаційної комісії відомості про причини виникнення нестач, про осіб, винних в утворенні нестач, якщо вони встановлені, та приймають рішення щодо джерела відшкодування.

8.7 Перед початком проведення інвентаризації члени робочих інвентаризаційних комісій отримують наказ (розпорядження) щодо проведення інвентаризації СВГ за формою № 9-ГС (додаток 9), в якому встановлюється час початку і закінчення її проведення. Наказ (розпорядження) реєструється бухгалтерією в книзі контролю за виконанням наказів (розпоряджень) щодо проведення інвентаризації за формою № 10-ГС (додаток 10).

8.8 Не дозволяється проведення інвентаризації неповним складом інвентаризаційної комісії.

8.9 Під час проведення інвентаризації СВГ необхідно:

- визначити придатність ЗВТ, що застосовуються під час інвентаризації;
- визначити об'єм і масу СВГ у резервуарах і трубопроводах. Установлення наявності СВГ проводиться за допомогою рівнеміра та резервуара, що має свідоцтво про державну метрологічну атестацію або повірку. За наявності на резервуарах рівнемірів кожний із цих резервуарів повинен мати градувальну таблицю, яка затверджується керівником територіального органу Держспоживстандарту України, який проводив державну метрологічну атестацію або повірку. За відсутності рівнеміра на резервуарах вимірювання залишків СВГ проводяться за допомогою лічильників СВГ шляхом його перекачування в інший резервуар;

- масу рідинної фази СВГ у резервуарах та технологічних трубопроводах вимірюють об'ємно-масовим статичним методом та (або) прямим методом вимірювання маси. У разі визначення маси СВГ у технологічних трубопроводах об'ємно-статичним методом трубопроводів повинні мати градувальну характеристику, яку пропонується визначати згідно з «Методическими указаниями по определению вместимости и градуировке трубопроводов нефтебаз. Геометрический метод.» Для забезпечення найбільшої точності при визначенні залишків СВГ за допомогою контрольних трубок необхідно СВГ який є в наявності, заповнити наземні резервуари до рівня 85-відсоткового наповнення, підземні - до 90-відсоткового рівня, а решта резервуарів повинні бути повністю порожні. При цьому СВГ із останнього частково заповненого резервуара має бути злитий в автомобільні цистерни або балони з подальшим їх зважуванням на вагах і врахований при розрахунку залишків. Контрольні трубки повинні мати таблички із зазначенням відповідного об'єму у відсотках (85, 40, 10) і вентиль контролю звільнення. Результати вимірювання маси СВГ в АЦСГ і балонах оформляються додатком до акта інвентаризації СВГ за формою № 11-ГС (додаток 11);

- СВГ, який міститься в резервуарах парку зберігання, перекачують у незаповнені (визначені комісією) резервуари до рівня 85 % їх заповнення рідинною фазою. Множенням об'єму СВГ, за 85 % заповнення резервуару, на густину визначають його масу. Масу СВГ, що залишився в резервуарах нижче рівня 85 % заповнення, визначають шляхом викачування його з ємностей парку зберігання в АЦСГ із подальшим їх зважуванням на автомобільних вагах. Результати вимірювання маси СВГ в АЦСГ оформляються додатком до акта інвентаризації СВГ за формою № 11-ГС;

- масу парової фази СВГ визначають, виходячи з її об'єму в резервуарі, температури газу, компонентного складу та фактичного тиску в резервуарі на момент проведення інвентаризації. За відсутності технічних засобів для визначен-

ня компонентного складу парової фази застосовують дані документа про якість (паспорта) останньої партії злитого в резервуар СВГ;

- у разі встановлення незначної кількості залишків СВГ у резервуарах АГЗС (АГЗП) допускається їх реалізація споживачам до повного звільнення резервуарів від рідкої фази із з обов'язковим зазначенням в актах інвентаризації показань лічильників сумарного обліку паливороздавальних колонок на початок і кінець інвентаризації;

- у разі встановлення інвентаризацією значної кількості залишків СВГ у резервуарах АГЗС (АГЗП) дозволяється проводити приймання СВГ, що надійшов з ГНС, у резервуари до рівня 85 % наповнення з відміткою в прибуткових документах «одержано під час інвентаризації», яка засвідчується підписом голови інвентаризаційної комісії;

- провести інвентаризацію СВГ у балонах шляхом підрахунку кількості заповнених балонів СВГ і множенням їх на масу СВГ (за кожним типорозміром балонів). Для контролю маси СВГ у балонах проводиться їх вибіркове (до 5 %) зважування;

- занести до інвентаризаційного опису результати інвентаризації;

- бухгалтерії підприємства необхідно скласти порівняльну відомість результатів інвентаризації;

- спеціалістами служби (відділу) обліку та реалізації підприємства провести розрахунок технологічних втрат СВГ згідно з вимогами, встановленими ГСТУ 320.00149943.016-2000;

- розрахунок технологічних втрат затверджується керівником підприємства.

8.10 Виявлені під час інвентаризації розбіжності фактичної наявності СВГ з даними бухгалтерського обліку регулюються в такому порядку:

- нестача СВГ, яка не перевищує норми технологічних втрат і похибку вимірювання, списується за розпорядженням керівника на операційні витрати підприємства;

- якщо різниця між масою СВГ, яка встановлена під час проведення інвентаризації, і даними бухгалтерського обліку, за мінусом технологічних втрат, розрахованих згідно з ГСТУ 320.00149943.016-2000, знаходиться в межах похибок ($\pm 0,5\%$), установлених ГОСТ 26976-86, то вартість цієї різниці не стягується з матеріально відповідальних осіб, надлишки не оприбутковуються, а за основу беруться дані бухгалтерського обліку;

- похибка вимірювання ($\pm 0,5\%$) застосовується тільки для фактичного залишку маси СВГ у резервуарах, встановленого інвентаризацією;

- нестачі СВГ, які в сумі перевищують розміри втрат під час здійснення технологічних операцій та абсолютне значення похибки вимірювання, відшкодовуються матеріально відповідальними особами за розмірами, визначеними згідно з Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженим постановою Кабінету

Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116, а надлишки, які перевищують похибку вимірювання, оприбутковуються за бухгалтерським обліком.

8.11 У разі наявності на підприємстві СВГ, що знаходиться за договорами комісії та договорами зберігання, робочими інвентаризаційними комісіями підприємства, що зберігає СВГ, на підставі актів інвентаризації СВГ за формою № 7-ГС або № 8-ГС складаються акти інвентаризації СВГ в розрізі видів договорів комісії або відповідального зберігання за формою № 12-ГС або № 13-ГС, відповідно (додатки 12 та 13).

8.12 Акт інвентаризації та протокол засідання постійно діючої інвентаризаційної комісії протягом двох робочих днів повинен бути розглянутий і затверджений керівником підприємства.

8.13 Результати інвентаризації відображаються за бухгалтерським та податковим обліком підприємства протягом двох робочих днів після затвердження керівником підприємства протоколу засідання постійно діючої інвентаризаційної комісії.

9 Порядок приймання-здавання зміни та складання змінного звіту на АГЗС (АГЗП)

9.1 На АГЗС (АГЗП) проводиться оперативний контроль за кількістю СВГ, результати якого використовуються для ведення обліку, звіряння кількості отриманого і відпущеного СВГ. Кількісний облік руху СВГ на АГЗС (АГЗП) ведеться за змінним звітом за формою № 14-ГС (додаток 14).

9.2 Під час приймання-здавання зміни касири і оператори АГЗС (АГЗП) спільно:

- визначають залишки СВГ на кінець зміни з урахуванням залишків на початок зміни, надходження СВГ за зміну, які підтверджені відповідними документами, та кількості відпущеного газу за зміну за сумарними показниками лічильників усіх газозаправних колонок;

- вимірюють рівні наповнення скрапленим газом резервуарів АГЗС (АГЗП) і за результатами проведених вимірювань визначають об'єм СВГ

- роздруковують на РРО фіскальний звітний чек і визначають обсяг виторгу за зміну;

- передають по зміні залишок грошових коштів.

9.3 Після закінчення кожної зміни касиром і оператором складається змінний звіт за формою № 14-ГС в двох примірниках, з яких один - з додатком до нього первинних документів на приймання і відпуск СВГ передається в бухгалтерію підприємства, а другий - залишається на АГЗС (АГЗП).

10 Облік руху СВГ матеріально відповідальними особами на ГНС і ГНП

10.1 Матеріально відповідальні особи ведуть кількісний облік СВГ у товарній книзі кількісного руху СВГ за формою № 15-ГС (додаток 15), в якій за-

писуються надходження і відпуск газу за день, а також виводять залишки на кінець дня.

Крім цього, для посилення контролю за кількісним збереженням СВГ під час приймання, відпуску та його зберігання, матеріально відповідальні особи ведуть журнал оперативного обліку СВГ за формою № 2-ГС.

Приймання СВГ, що не належить підприємству, також відображається в журналі оперативного обліку СВГ в розрізі власників газу.

Кількість СВГ, яка приймається на зберігання, у разі надходження її залізничним та автомобільним транспортом, визначається на підставі актів приймання СВГ за кількістю за формою № 1-ГС або № 3-ГС, відповідно.

Рух СВГ у резервуарах парку зберігання фіксується матеріально відповідальними особами в товарній книзі кількісного руху СВГ окремо щодо кожного власника газу.

Вищеперераховані документи обліку мають бути пронумеровані, прошнуровані, засвідчені підписом керівника та печаткою підприємства.

10.2 Записи в товарній книзі кількісного руху СВГ матеріально відповідальні особи здійснюють:

- під час надходження - на підставі приймального акта;
- під час відпуску - на підставі реєстрів відпуску за добу.

Залишки газу обчислюються після кожного запису в товарній книзі.

10.3 Усі первинні документи матеріально відповідальні особи здають за реєстрами в бухгалтерію підприємства за підписом. Реєстри складаються в двох примірниках. У реєстрі повинні бути відображені такі дані:

- дата складення реєстру;
- назва і номер документа;
- кількість відпущеного СВГ в одиницях маси.

На відпущений СВГ, який не належить підприємству, матеріально відповідальні особи складають реєстр окремо на кожного власника СВГ.

10.4 Усі первинні документи перевіряються і групуються в бухгалтерії підприємства за постачальниками і споживачами.

10.5 У кінці робочого дня на підставі даних журналу оперативного обліку наповнення балонів за формою № 6-ГС матеріально відповідальна особа ГНС складає видаткову накладну на списання СВГ з товарних залишків.

10.6 Матеріально відповідальна особа пункту наповнення балонів у кінці робочого дня передає на склад готової продукції заповнені СВГ балони на підставі накладної про передавання готової продукції на склад за формою № 16-ГС (додаток 16).

10.7 У кінці місяця на підставі вищезазначених накладних складається акт про оприбуткування СВГ в балонах за формою № 17-ГС (додаток 17) спеціально створеною згідно з наказом керівника комісії, який є підставою для спи-

сання на витрати з наповнення балонів СВГ та оприбуткування готової продукції на складі підприємства.

10.8 На підставі прибуткових і видаткових накладних матеріально відповідальні особи щоденно складають звіт про рух готової продукції на складі в кількісному виразі за видами балонів (їх місткості) за формою оборотно-сальдової відомості.

11 Бухгалтерський облік СВГ на підприємстві

Бухгалтерський облік руху СВГ здійснюється на підставі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 та зареєстрованого Міністерством юстиції 2 листопада 1999 р. за № 751/4044.

Податковий облік господарських операцій руху СВГ ведеться згідно із чинним законодавством України.